

Különfelek.

Egyházi főtanácsunk ez évi közgyűlése éppen az országos dalár-
ünnepélylyel összszeesik. A komolyságot igénylő tanácskozások mellett te-
hát a főtanács tagjai szorakozásra is találnak bő alkalmat. Lesz mit látni
és hallgatni. Főtanácsunkra nézve azonban, azt hisszük, nem lesz kedve-
sebb látvány, mint az ujonnan épített s már-már tejesen elkészült tanári
lakok. Adja Isten, hogy e lakok évek hosszu során át buzgó, hivataluknak
élő, derék tanárokat fogadjanak falaik közé. Ezen kívül még egy más ked-
ves meglepetés is vár egyházi főtanácsunkra: az amerikai hitrokonoftól
részint már kapott, részint még ígért segély. Egyébaránt erről s általában a
közgyűlés tárgyairól következő füzetünkben kimerítő tudósítást fogunk ad-
ni, most csak annyit kívánunk, hogy lebegjen tanácskozásaink felett az
unitáriusok közmondásos egyetértési szelleme s aztán ne felejtjük el min-
den életre való testület jelszavát: Elő re !

A tanügy hazánkban évről évre örvedetes fejlődést mutat. Ujabb
bizonyosságául szolgál ennek a néptanítóknak augustus hó elején Budapesten
tartott országos nagy gyűlése, melyről a fővárosi sajtó minden kivétel nél-
kül a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott. Ugyancsak augustusban és Bu-
dapestben volt a középtanodai tanároknak is gyűlése, a melyről azonban
már kevésbé megnyugtatók a tudósítások. Megtörtént itt is, a mi a Babel
tornyanak építésekor történt: nem értették meg egymást az építők; aztán
meghatározták, hogy nem tanácskoznak, hanem csak szavaznak. Az ok nél-
kül való oratióknak mi sem vagyunk barátai; de ha már gyűlést rendezünk,
hallgassuk ki egymást, különben minden tanácskozás üres formalitássá vagy
hiu tüntetéssé válik, a minek a közügyre nézve kevés haszna van. Egyéba-
ránt a napi lapok elég terjedelmes ismertetéseket adván mindkét gyűlésről,
részünkről elégnék tartjuk azokat csak feljegyezni, mint hazai tanügyünk
mindenesetre nevezetes mozzanatait.

A hódmezővásárhelyi ref. lyceum aug. 2-án ünnepelte meg más-
félszázados jubileumát. Szerkesztőségünk, melyet az előljáróság szives fi-
gyelmére méltatott s külön meghívóval tisztelt meg, miután abban szemé-

lyesen részt nem vehetett, csak most adhat kifejezést szerencsekivánatának, őszintén óhajtva, hogy a hódmezővásárhelyi ref. lyceum, mint a tudomány és művelődés egyik világitó tornya hosszszasan fényjék hazánkban.

A római katolikusok Bostonban feltalálták a legjobb eszközt annak, hogy az ő vallásos érzésök ne szenvedjen meghülést. Közelebb épült székes-egyházukba, mint írják, egy mértföldnyi hosszszu csőt alkalmaztak a hő terjesztésére. A felszentelésre az egyesült államok minden római k. püspöke megjelent.

Miniszteri körrendeletek. A vallás és közoktatásügyi miniszter közelebről két körrendeletet intézett a tanfelügyelőkhez. Az egyikben arra hívja fel őket, hogy az 1868-ki népoktatási törvény értelmében a gyermekeknek 6—12 éves korukig a mindennapi iskolába, ezen feljül 15 éves korukig az ismétlő iskolába való járását szigoruan eszközöltesse s a népiskolákban a 6 éves tanfolyamot mindenütt életbeléptesse, oly formán, hogy a négy osztályt végzetek a polgári és középtanoda 1-ső osztályába minden nehézség nélkül átléphessenek, a kik pedig a népiskolában maradnak a következő két év alatt odáig juthassanak, hogy az ismétlő iskolában folytatott tanulással mint művelt és értelmes emberek léphessenek ki az életbe. A másik körrendelet szerint az 5000-nél több lakóssal bíró községek ugyancsak a népoktatási törvény értelmében felső nép- vagy polgári iskolák felállítására felszólítandók. A menyinyben e körrendeletek közül különösen az első egyházunk falusi iskoláit is érdekli, az előljárók figyelmébe ajánljuk. Tegyük meg minden lehető a nép művelődésének előmozdítására, ezt nem csak a törvény, de saját jól felfogott nemzeti érdekünk is kívánja, parancsolja.

Reinkens, ó-katolikus püspök, a pápa megátkozó levele ellen pásztori körlevelet bocsátott ki, a melyben mondja többek közt: „A leginkább rettegett s a világ minden dicsőségével körülvelt pápa, III. Inceze, kárhóztatta az angol magna chartát, megátkozta, a mennyei és földi hatalmakra felebbezett az ellen, s anathemáját s interdictumát sujtotta rá. A magna charta azért még sem bukott el; nagygyá, dicsővé tette az angol népet; s ki merné azt állítani, hogy az angol nemzetből kivesszett volna a keresztény vallás?” A püspököt az isteni regula szerint immár kiátkozván, azt hisszük, ennél nem mehet tovább a pápai erőhatalom ez idő szerint, különben borzasztó csak gondolni is, mi fogna művelni a „vakmerő eretnek” ellen.

Párisban az erkölcsi és politikai tudományok akadémiaja nem rég osztotta ki a díjt azon pályázatra, melynek tárgya volt a Channing életét és műveit fejtegető értekezés. A pályadíjt két munka nyerte, az el-

sőnek ez volt jelszava : „Boston egy második Franklint adott nekünk, egy második vezért az erény regioiba. (Memoirs of Channing, vol. II. pag. 200.); a második jelszava ez : „Boldogok az alázatosok, mert örökségül birják a földet“. Az első szerzője Cadet Felix, a párisi elemi iskolák felügyelője; a második szerzője ismeretlen.

— Laboulay, a jeles államférfiu, az amerikai állam és egyházzról irván, ezzel végzi: „Ha szabad a fát gyümölcselei után itélni meg, hadd hasonlítsuk össze a régi szokásaira oly büszke Európát az ifju Amerikával. Ott jólléttel bíró gyülekezetek vannak, általános szabadság, béke minden minden lelkiismeretben. Itt, Németországban, Svájcban és Franciaországban, háborgó lelkek, általános nyugtalanság és bajjóslatu izgatások. Az Egyesült államokban a keresztény vallást a maga teljes fényében szemléljük, uralkodva egyedül az isteni ige tekintélyével. Németországban és Svájcban fenyegetve látjuk a katholicismust, s a polgári hatalmat megbélyegezve magát a keresztény egyház elleni méltatlan megtámadások által. Franciaországban a vallást a politikával összekeverve látjuk; a keresztetek fiait harczban Voltaire fiai ellen; a szenvedélyeket, ellenséges érzelmeket dühöngve; zavar és félelem mindenütt — rémes előhírnökei háborúnak és forradalomnak. A két rendszer közül, mely ilyen ellentétes eredményeket idéz elő, melyik hivatkozhatik az evangéliomra? melyik alapszik igazságon? s melyik egyez legjobban egy szabad állammal? Ha szivünkön fekszik Franciaország jólléte, nyugalma és békesége, meg kell tennünk az igazi választást.

— Az új testamentum angol fordítását revideáló tudós társulat, mely nagy részint a püspöki egyház főpapjaiból van összealkotva, egy közelebbi gyűlésben megegyezett abban, hogy kitörölje a János apostol 1. levele V-ik részéből a 7-ik verset, mely szerint „Hárman vannak, a kik bizonyosságot tesznek a mennyben; az Atya, az Ige és a Szentlélek, és ez három egy“ — E szöveg ezer évig állt beiktatva a latin bibliába, a nélkül, hogy a görög kéziratokban annak legkisebb nyoma is lett volna, kivéve egy-két ujabbkori Codexet, a miknek semmi értékök. Mióta Griesbach 1777-ben a görög új testamentum kritikai kiadásából e verset kihagyta, egy tudós sem merészkedett azt visszahelyezni; az angol fordítás mind annak daczára folyvást megtartotta a hamisan becsusztatott mondatot, mint a szentháromság bibliaellenes tanának legerősebb bástyáját.

— A híres Hyacinthe atya azt mondja, hogy kész a pápával kiengesztelődni azon feltétel alatt, ha ő szentsége lemond a csalatkozhatatlanság iránti igényéről s a Hyacinthe-család bölcsőjét megáldja! Emberi

és keresztényies kíváнат e kettő; de az ó-katholikus lelkésznek nem fogja teljesíthetni az ultramontanizmus emberietlen és kereszténytelen lelkétől sugalmazott pontifex.

A kötelező polgári házasságot maholnap behozza a magyar országgyűlés, a melynek ez ügyben kiküldött bizottsága már készen van javaslatával. A kivétel fő nehézsége kétségtől abban áll, hogy a házasságnak, a társadalmi élet e legszilárdabb alapzatának, ethikai s illemi oldala is lévén, száz meg száz községünkben alig lesznek annak bár némi decorummal és érzellemmel véghezvitelére alkalmas egyének. Hanem minden se expediet. Mindenesetre intézkedni kell minél gyorsabban, mert a nép már is előlegezni kezdte a polgári házasságot, s ezzel a már oly sokat hallott tisztességes nevezettel szépit egy nem tisztességes dolgot: a rendes egyházi hűtlést nélkülöző vad házasságot.

— „Unitarian Review“ szerkesztője s az amerikai unitárius társulat volt titkára, tiszteletes Lowe Károly ur Bostonban e napokban halt meg. Egyike volt a legtanultabb s legszeretetre méltóbb férfiaknak, a ki a magyar unitarizmus ügyet is kiválóan pártolta. Emlékezte legyen áldott a magyar földön is!

— A baseli statistikai társulat utolsó gyűlésének hivatalos jelentése szerint Svájcban 25 közkönyvtár van, 920,520 darab könyvvel; és nem kevesebb, mint 1,629 kisebb szerű nyilvános könyvtár a nevelésre vonatkozó 687,939 darab könyvvel. A legnagyobb könyvtár Zürichben van 100,000 könyvvel; Baselben 94,000, Lucernben 80,000 darab könyv van.

Necrolog. A halál ismét érzékeny csapást mért kolozsvári egyházközségünkre s általában vallásközönségünkre, midőn soraink közül egyik legbuzgóbb s áldozatkészebb férfit, Ürmösi Sámuel kiragadta. Egyházunk ezen munkás és derék tagja Budapesten halt el jul. 8-án, honnan porait gyászoló családja Kolozsvárra szállíttatta s az itteni köztemetőbe helyeztette el végnyugalomra jul. 11-én. Béke porain! Az év elején mindjárt Antal Mihályban, azután Gyergyai Ferencben s most Ürmösi Sámuelben három oly férfit veszítettünk el, a kiknek helye bizonyosan nagy ideig üresen marad közöttünk.

Helyreigazítás. Fel vagyunk rá kérve, hogy a K. Magvető ez évi 1-ő füzetében közölt adakozások között Sepsi-Miklósvárkörben az új orgonára Veres György ur által aláírt 200 frtot 100 frtra igazítsuk ki, mint-hogy tényleg enynyit adott.

